

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)

No. (Štev.) 35.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,

27. avgusta (agosto) 1959

1939 - 1959

Pred dvajsetimi leti, 1. septembra 1939, se je začela druga svetovna vojna. Položaj je bil takrat tale: V ZSSR je vladal komunizem, ki si je bil že ob osvojitvi Rusije leta 1917 zadal cilj osvojitvi ves svet s pozivom: Proletarci vseh dežel, združite se! V Nemčiji, v srcu Evrope, pa je poglal v tek svoj vojni stroj nacizem, ki si je po načelu Rosenbergove filozofije o nemškem nadčloveku zadal cilj vladati nad vsem svetom. Komunizem se je tihotapil čez sovjetske meje, ker je čakal ugodno priliko za nasilno ekspanzijo. Nacizem pa se je poglal čez meje Nemčije na pohod takoj, ustvarjajoč si prilike za dosego svojega cilja.

Nacizmu sta se pridružila na njegovi poti njemu sorodna sistema, v Italiji fašizem, na Japonskem Tojov nacionalizem. Svet je bil tako razdeljen po sistemih v tri tabore: komunističnega, nacistično-fašističnega in demokratskega. Zaradi sorodnosti sta se prva sistema znašla v danem trenutku na isti črti. Čeprav je takrat odpor Zahoda izvenel samo v obrambo obstoječega reda, se je vendar 1. septembra 1939 sprožil začetek velike borbe med svobodo in suženjstvom, ki še danes traja.

V prvih jutranjih urah 1. septembra 1939 je 74 nacističnih divizij (1.300.000 mož) s stotinami letal, tankov in topov brez vojne napovedi vdrl v Poljsko in že čez osem dni zasedlo Varšavo. Poljakom je uspelo mobilizirati 1.000.000 vojakov, toda opremljeni so bili s starim orožjem, tako da so nemški tanki smrtonosno kosili legendarno poljsko konjenico. Poljski je 17. septembra zasadila v hrbet nož še ZSSR, da bi “zaščitila svoje meje” in v dveh dneh, brez odpora, zasedla vzhodne poljske predele. Naslednjega dne sta si Hitlerjeva nacistična in Stalinova komunistična vojska podali roke v Brest-Litovskem. Poljska je tako znova prenehala obstajati.

Tak je bil začetek svetovne katastrofe, katere posledice še danes, po dvajsetih letih, svet ni prebolel. Takrat, pred dvajsetimi leti, se je začela krojiti svetu usoda, ki je pokosila z zemeljskega površja 18.000.000 vojakov vseh narodnosti in pokončala 47.000.000 civilnega prebivalstva v Evropi in Aziji, v komaj dobrih šestih letih.

Začel se je spopad med svobodo in tiranijo, ki še danes traja. Pred dvajsetimi leti sta si stala nasproti dva tabora, kakor sta danes stojita. Razlika je bila le v politični konstelaciji, v načelu pa je šlo za isto stvar, za katero gre danes: za svobodo po načelih zapadne krščanske civilizacije ali pa za suženjstvo brezbožništva.

Zahodne demokracije s svojimi zavezniki v Evropi in Aziji so se znašle takrat nepripravljene na napad. Presenetil jih je Hitlerjev pakt s Stalinom. Takrat je sovjetski komunizem prvič povsem javno razgalil svojo dvoilčnost in dokazal, da se ravna po načelu: cilj posvečuje sredstva. Prvo izvajanje tega načela je čutil na svoji koži Hitler, ko mu je ZSSR pred nosom odnesla najlepši kos Poljske. Potrpel je samo zaradi okoličin.

Zveza dveh enako nenačelnih sistemov, kakor sta bila nacizem in komunizem, pa tudi po vsej logiki ni mogla dolgo trajati. Konec je je bilo 22. junija 1941, ko je Hitler napadel svojega “zaveznika” ZSSR.

Toda prav tako nelogično je bilo zavezništvo, ki so ga takrat skovale z Moskvo zahodne demokracije. V trdih časih, ki so predli Moskvi na vzhodu in Londonu ter Washingtonu na zahodu, je ta zveza zdržala, zaradi praktičnosti za oba sistema. Razbila pa se je takoj, ko je nevarnost minila. Po letu 1945 je med svobodo na Zahodu in tiranijo na Vzhodu znova zazijal nepremostljiv prepad.

Kakor za ves svet, tako se je takrat, 1. septembra 1939, začela krojiti svojevrstna usoda tudi jugoslovanskim narodom. Zaradi položaja v Evropi je bila ta usoda med temi narodi najtrša za Slovenijo. Devetnajst mesecev in šest dni pozneje se je zaustavila tudi njena zgodovina. Razdelili so si jo trije okupatorji, na znotraj pa jo je zastrupal komunizem, jo z zunanjo pomočjo zavajščil in jo še danes drži v krempljih.

Po medameriški konferenci v Čilu

Prejšnji teden so čilsko prestolnico zapustil zunanji ministri ostalih 20 ameriških republik, ki so bili zbrani na konferenci Organizacije ameriških držav.

Ko so pripravljali tokratni sestanek zun. ministrov 21 ameriških držav, so se nekateri bali, da bo ugled te medameriške ustanove zelo padel, če da ne bo mogla rešiti tako perečih vprašanj kot je nemirno stanje v Karibskem področju. Glavno težavo so videli v kubanskem in venezuelskem predlogu, ki je šel za tem, da mora konferenca obsoditi diktatorske režime v Dominikanski republiki, Nicaragui in Paragvaju. Če bi ameriške države sprejele ta predlog, bi zavrgle dosedanje načelo, ki je bilo sveto vsem ameriškim vladam, da se ne vmešavajo v notranje zadeve druge države.

Razen Kube in Venezuele so pa proti zadnji konferenci ameriških držav organizirali komunisti in ostali levičarji v južnoameriških državah veliko gonjo, ki je imela za cilj zlasti oslabiti položaj Severne Amerike v Južni Ameriki, med južnoameriški državami pa izvesti razprtije, da bi popustila tesna povezanost med njimi. Ta gonja je bila posebno močna v sami čilski prestolnici, kjer so komunisti, socialisti — iz nam razuzumljivih razlogov, so jim delali družbo tudi čilski krščanski demokrati — priredili veliko javno zborovanje. Na njem so poleg čilskih levičarjev govorili tudi levičarji iz ostalih držav, tako tudi kubanski prosvetni minister Hart in drugi. Komunisti so po Santiagu delili na tisoče izvodov zakona o agrarni reformi, ki ga je izdal Castro na Kubi. Vse je bilo v glavnem naperjeno proti Severni Ameriki.

Tudi začetni govori na zasedanju so kazali malo upanja na uspeh. Kubanski in dominikanski delegat sta v medsebojnih obojnih napadih padla tako nizko, da sta se medsebojno zmerjala. Pa je predsednik zasedanja odločno posegel vmes in zasedanje enostavno prekinil.

Konferenci je bilo predloženih 24 načrtov za resolucijo. Glavno delo je bilo v komisijah. Tu pa je prišel do polnega izraza znova duh ameriške solidarnosti, ki je nato prevladoval tudi na javnih zasedanjih. Po večdnevem delu v komisijah je bila plenarnemu zasedanju predložena v odobritev resolucija, ki bo šla v zgodovino kot Resolucija iz Santiaga v Čilu.

Sklepi medameriške konference

Sklepi zasedanja 21 zun. min. ameriških republik so strnjeni v 8 točk, ki v glavnem predvidevajo naslednje: Vlade

Zaradi tistega prvega septembra in zaradi nelogičnega zavezništva Zahoda z Vzhodom se je za svobodne narode močno spremenil evropski in azijski zemljevid. Nastal je mir, ki ni mir, mir, ki je ogojčeval vse, zmagovalce in poražence. Druga svetovna vojna je bila kakor igra, ki je ni nihče dobil. Edina, ki je v resnici pridobila, je bila ZSSR, kajti poleg dejanske priključitve baltskih držav Latvije, Estonke in Litve, dela Poljske in Romunije, je razširila svoje gospodarstvo še na Poljsko, Jugoslavijo, Albanijo, Bolgarijo, Madžarsko, Romunijo, Češkoslovaško, Vzhodno Nemčijo, ki so postale njeni sateliti. Posledica svetovne vojne sta tudi komunistična Kitajska ter položaj na Koreji in v Indokini.

Vsa prizadevanja za osvoboditev zasujenih narodov so do danes ostala brez uspeha. Svoboda se je vdala v čakanje, komunizem pa na nadaljne zavajščene sveta z drugimi sredstvi, ne z vojaškimi. Zahod meni, da bo komunizmu kos s svobodo, ki mu jo na vseh področjih postavlja v branike. V štirinajstih letih po prekinitvi zavezništva se mu je delno posrečilo ta maneuver. Vsaj v Evropi je ZSSR ostala na mejah iz leta 1945, v Aziji pa se po letu 1955 tudi ni mogla več razširiti, z izjemo od vseh zapuščenega Tibeta.

Temu živčnemu miru, ki se ga je svet navadil kot običajne vsakdanjosti, kaže, da še dolgo ne bo konec. Dasi pravijo, da se zgodovina ponavlja, ponovitev dogodkov izpred dvajsetih let verjetno v bližnji bodočnosti ni mogoča. Kljub temu pa ves svet neprestano stoji pred vprašanjem: kdo bo prvi tvegaval odvred hidrogensko bombo?

ameriških republik morajo izhajati iz svobodnih volitev. Ostajanje na oblasti preko zakonito določenega roka z namenom, da se trajno održi vlada na upravi kake republike, ni združljivo z izvajanjem demokracije v praksi. Vlade ameriških držav morajo spoštovati človečanske pravice in njihovo delo mora sloveti na socialni pravičnosti. Človečanske pravice, ki jih vsebujejo zakoni, morajo uživati polno zaščito sodne oblasti. Sistematično prepovedovanje političnega življenja ni združljivo z ameriškim sistemom. Pravica do svobode tiska, radia, izražanja misli in govora ter združevanja mora biti povsod zagotovljena. Za utrditev demokratičnih načel in za izboljšanje gospodarskega položaja, morajo vse ameriške države najtesneje sodelovati.

To resolucijo so predstavniki ameriških držav soglasno odobrili ter podpisali.

Tako se je spretnosti ameriškega zunanjega ministra Herterja, argentinskega dr. Taboade in ostalih južnoameriških zun. ministrov posrečilo, da je konferenca srečno prestala vse preizkušnje in se pozitivno zaključila v zadovoljstvo vseh. Dosedanje načelo ameriških držav o nevmešavanju v notranje zadeve drugih držav je ostalo v polni veljavi še naprej, konferenca je samo še bolj poudarila težnjo po res pravem demokratičnem življenju v ameriških državah. To pa je že tako vroča želja Organizacije ameriških držav.

Bradati Kubanci “s pištolcami”

Kubanci so med trajanjem konference počenjali stvari, ki v diplomatskem življenju in v odnosih med posameznimi državami doslej niso bile v navadi. Tako se je kar na lepem pojavilo nad letališčem Los Cerrillos v Santiagu kubansko vojaško letalo, ter se enostavno spustilo na letališče, čeprav ni bilo ne napovedano in tudi ni imelo dovoljenja za prihod v Čile. Nemalo so bili začudeni čilski karabinerji, ki so v letalu zagledali bradate Kubance z revolverji in strojnimi puškami. Cilenci so proti tem kubanskim “napadalcem” nastopili z odločnostjo in strogo po zakonu. Vse kubanske vojske so močno zastražili ter jih niso pustili iz letala. Čilska vlada je odredila, da so morali bradati Kubanci z vojaškim letalom nemudoma zapustiti čilsko področje, istočasno je pa vložila oster protest pri kubanski vladi zaradi kršitve čilske suverenosti. Oboženi Kubanci so prišli v Čile očividno samo z namenom, da bi pomagali čilskim levičarjem v javnosti vzbujati večje zanimanje za Kubance in njihove podvige.

Ta namen je imel tudi Castro brat Raúl, ki je tudi prišel v čilsko prestolnico s svojim štabom, v katerem so tudi sami bradati možje. Prišel pa je nepozno t. j. sele potem, ko je bila konferenca že zaključena. Na letališču v Lima v Peruju je proti konferenci še zelo rohnel, češ, da je samo besedičenje, v Čilu je pa svoje izjave popravil in zatrjeval, da je konferenca uspeša. Nadenj so seveda takoj prišli časniki in ga vprašali glede obožanih Kubancev, ki so brez dovoljenja prišli v Čile. Raúl Castro se je izgovarjal, da so imeli “samo pištole”. Čudil se je, kakšno nevarnost naj bi le predstavljale te pištole za čilsko neodvisnost. Dalje je zase zatrjeval, da ni komunist, čeprav vsi viri navajajo, da je organiziran komunist. Časnikarji so ga ravno zaradi tega vprašali, če je mogoče, da bi se komunizem razvil na Kubi. Raúl Castro jim je odgovoril, da bo kubanska vlada “vsakomur odrezala roko, kdor bi jo položil na Kubo in nogo, če bi z njo stopil na kubanska tla”.

Kot namen svojega prihoda v Čile je navedel, da je prišel v to deželo zato, da si jo ogleda in da bo spremljal zun. ministra Raúl Roa na poti nazaj. Vsekoraj značilno za poveljnika kubanske vojske, da je odšel na turistično potovanje prav v trenutku, ko se je njegov brat kot predsednik vlade podil za protirevolucionarji po kubanskih provincah. Pa so tudi tu komunisti sami čilski javnosti pokazali, kako ljub jim je: Raúl Castro so namreč prav oni na vso moč gostili in mu peli slavospeve. Čilski komunisti so prav tiste dni tudi pripravljali za objavo v svojem glasilu Siglo do-

Eisenhower v Evropi

Za četrtek, 27. t. m., je bil napovedan prihod Eisenhowerja v Bonn na enodnevni razgovor z zahodnonemškim predsednikom Adenauerjem. Eisenhower prihaja v Evropo na posvete z ameriški zavezniki pred sestankom s Hruščevom, ki je napovedal svoj obisk v USA za 15. september.

Iz Bonna bo Eisenhower odletel na konferenco k Macmillanu v London, od tam pa v Pariz na konferenco z De Gaulleom. V tem času bo tudi imel razgovore s španskim zunanjim ministrom Fernandom Castillo, nizozemskim zunanjim ministrom Jožefom Lunsom, ki je obenem predsednik sveta NATO, glavnim tajnikom NATO Spaakom in italijanskim predsednikom Antonom Segnijem.

Glavni razlog Eisenhowerjevega potovanja je zaskrbljenost ameriških evropskih zaveznikov, da ne bi USA z ZSSR sklenila kakršnih koli sporazumov ali pogodb, ki bi škodovala Zahodni Evropi ali pa zmanjšale veljavo zaveznikov v

Novi sunki komunizma v Aziji

V Laošu se je pritisk komunističnih čet, ki jih opremljata rdeča Kitajska in komunistični Severni Vietnam, v zadnjem tednu pojačal ter so posamezni oddelki prodri dalje proti jugu že v šest laoških provinc. Položaj se zaostreje iz dneva v dan, tako da so zahodne velesile, zlasti USA in Anglija v zadnjih dneh začeli z vso zaskrbljenostjo opazovati položaj. Zavezniški strokovnjaki za jugovzhodno azijsko področje so Washingtonu in Londonu poslali pretekli teden v presojo naslednja mnenja:

Glavni pobornik komunistične vstaje v Laošu je brez dvoma rdeča Kitajska, ki je utrpela močan padec prestiža zaradi njenih ponesrečenih akcij v formoški ožini. Maocetung vidi v majhni državi Laos ugodno priliko za ponovno pridobitev prestiža, ki mu ga je njegova vojska zapravila z nedokončanimi akcijami proti kitajskim nacionalističnim otokom Quemoy in Matsu.

Peking se je v svoji propagandi izgovarjal, da je USA kriva, da mu akcija proti nacionalističnim otokom ni uspeša. Začel je v lanko leto 23. avgusta s topovskim obstreljevanjem, ki ga je podaljševal vse leto, toda brez uspeha. Nacionalističnih kitajskih oddelkov na otokih ni spravil na kolena.

Ameriški topovi, razpostavljeni po otoških obalah proti kitajski celinu, so odločno odgovarjali. Brodovje ameriške 7. flote je dovažalo vojaški material in

gigantski borbi med Vzhodom in Zahodom. Drugi razlog njegovega potovanja pa je tudi prikrivan spor med Anglijo na eni in Francijo ter Zahodno Nemčijo na drugi strani. De Gaulle in Adenauer sta namreč bila že ves čas nasprotna sestanku Hruščeva z Eisenhowerjem, medtem ko je Macmillan z vsemi sredstvi delal za ureditve vsaj vrhovne konference velikih štirih. Anglija tudi nasprotuje izvedbi atomskih poskusov Francije v Sahari, ker noče Pariza pripustiti kot atomskega partnerja v tkzv. atomski klub velikih treh, Anglije, USA in ZSSR.

Eisenhower je skušal strah zahodne Evrope pred njegovim sestankom s Hruščevom odstraniti z izjavo, da bo imela izmenjava obiskov med Moskvo in Washingtonom izključno družabni značaj in da ne bo sklepal s Hruščevom nobenih sporazumov.

Hruščev bo prišel v USA 15. septembra in bo tam v 13 dneh obiskal sedem ameriških mest. Eisenhower mu bo vrnil obisk v Moskvi v pozni jeseni.

V Laošu pa bodo Zdr. države Amerike imela dosti težji položaj. Tam trenutno nima za borbo pripravljenih čet, kakor jih je imela lanko leto na Formozu. Peking nasprotno dobro ve, da je v Laošu le nekaj ameriških častnikov za vezbanje laoške vojske, ki šteje ok. 25.000 mož. Po pogodbi, podpisani sredi letošnjega julija, bo tam 96 ameriških in 96 francoskih častnikov začelo vaditi laoško vojsko šele ta mesec.

Laoš na severu zapira rdeča Kitajska, na severovzhodu komunistični Severni Vietnam, okoli njegovih meja pa je poleg teh vrsta sosedov, ki so različno prijateljski do laoške vlade v Vietnamu: Južni Vietnam, Kambodža, Tajland in Burma.

Kitajski komunisti si bodo težko privoščili novo izgubo prestiža. Severni Vietnam je njihov varovanec in pekinški radio pospešuje svojo propagandno gonjo s Severnim Vietnamom proti Lao (Nadaljevanje na 2. strani)

kument, ki odkriva tesno povezanost vseh komunističnih skupin in komunističnih sopolnikov v ameriških republikah s Castrovim revolucionarnim gibanjem na Kubi. V njej je dogovor med komunisti ameriških držav, da morajo z vsemi sredstvi podpirati kubansko revolucijo in Castra, da bo s svojimi revolucionarnimi podvigi uspel in tako onemogočil “intervencioniste”, s čimer so mišljeni Severni Amerikanci. Ta dogovor so podpisali komunistični prvaki vseh ameriških držav. Med argentinskimi podpisniki je Rudolf Ghioldi, med cilenci pa tudi dr. Allende, ki je bil pri zadnjih volitvah levičarski predsedniški kandidat. Tako so komunisti sami odkrili, da so imeli in da imajo o še vedno najtesnejše stike s kubanskimi revolucionarji.

Mnenja o ameriški konferenci

Ameriški zun. minister Christian Herter, ki je bil ves čas navzoč na konferenci ter je njen potek spremljal z vso pozornostjo, je po vrnitvi domov izjavil, da je bila konferenca v Čilu razveseljiv uspeh ter da se “Deklaracija iz Santiaga v Čilu” ter ostali dokumenti, ki so bili podpisani priključujejo v materialni obliki srečni zgodovini medameriškega sodelovanja”. Dejal je dalje, da so zunanji ministri imeli pred sabo jasno sliko nemirnega položaja v Karibskem področju ter so pojačali medameriško komisijo za mir, da bo pomagala rešiti ta problem. Za sestanek v Santiagu je dejal, da bo dal še večjo vzpodbi in navdih za prihodnje medameriško zasedanje, ki bo v Ekvadorju fe-

bruarja prihodnjega leta.

O stališču ameriške vlade do sklepov medameriške konference je pa dejal naslednje: “Združene ameriške države so istočasno, ko so poudarile z vso odločnostjo svojo privrženost demokraciji zahodne poloble, izpovedale jasno tudi svoje prepričanje, da je bolje, da demokracija v posameznih državah izhaja iz ljudstva samega, kakor pa, da bi jo presajali vanjo iz inozemstva s silo, kar je nemogoče”. Končno je izjavil, da bo treba sedaj sprejete sklepe izvršiti. Kar se Združenim am. držav tiče, bodo svoje obveze v polni meri izpolnile. Končno je dejal, da mu je konferenca v Čilu dala dragoceno priliko, da je še bolj spoznal ta del sveta, ki postaja vedno pomembnejši tako za ameriško, kakor za svetovno politiko.

Argentinski zunanji minister dr. Taboada je pa po svoji vrnitvi v Bs. Aires izpovedal, da je Amerika “lahko ponosna, da je zbrala v Čilu svojih 21 zunanjih ministrov, ki so soglasno odobrili konkretna in daljnosežna pooblastila v mejah prava in medameriške zakonodaje o problemih, zaradi katerih je bila sklicana. Rezultati so nadvse zadovoljivi”.

Sovjeti so pa preko svoje agencije Tass pošiljali v svet poročila, da medameriška konferenca predstavlja “popoln neuspeh za ameriško intervencionistično politiko, moskovska Pravda pa je medameriško konferenco nazvala “amerikanski trojanski konj”, ki služi Združenim ameriškim državam za za- dušitev revolucij v Južni Ameriki.

Železni zastor za jugoslovanske dijake

Titovci so zopet dali ponoven dokaz svoje solidarnosti s komunističnim Vzhodom. Med tem ko so svobodne evropske mladinske organizacije z malo izjemami sklenile, da se ne bodo udeležile komunistične propagandne prireditve, kakršna je bil dunajski mladinski festival, je Tito poslal pozdravno poslanico tej prireditvi. Dalje je prispelo na Dunaj 240 jugoslovanskih mladinskih zastopnikov in se udeležilo festivala. Temu se lahko čudimo še tem bolj, ker so bili Titovci svoj čas izključeni iz vseh vzhodnih mednarodnih mladinskih organizacij.

Istočasno pa se zdi, da je za jugoslovansko mladino vnovič padel železni zastor. Od leta 1953 naprej so namreč jugoslovanski dijaki brez posebnih težav mogli prihajati na Zahod v prakso, deloma so mogli prevzemati tudi druga dela. Zadnji dve leti pa že moremo opaziti, kako komunisti skušajo omejevati to razumljivo željo dijakov za obiske Zahoda. Zalostno pri tem je dejstvo, da razni odseki mednarodne dijaške organizacije IASTE niti ne slutijo, da s svojim prostopanjem celo podpirajo komunistično stremenje, da se jugoslovanskim dijakom zapro vrata na Zahod.

Tako so nekatere organizacije poslane prošnje za prakso, ki so jim prišle v roku po privatni poti in ne preko jugoslovanske komunistične dijaške organizacije, nazaj v Jugoslavijo. Komunisti sedaj objavljajo take prošnje v svojih časopisih, pri čemer grozijo proslcem. Človeku se zdi nemogoče, da morejo demokratske dijaške organizacije na Zahodu svoje jugoslovanske tovariše istega mišljenja takorekoč denuncirati pri njihovih komunističnih gospodarjih.

Ali mladina na Zahodu še danes nima pojma, kaj je totalitarni režim v resnici? Vsakdo si mora biti na jasnem, da je dostava take privatne prošnje v komunistične roke za pisca že nekaj izredno nevarnega. Tako se je npr. pisemno obrnil asistent ljubljanske univerze Ivan Kocuvan na nekoga angleškega profesorja s prošnjo, naj mu skuša preskrbeti štipendijo za prakso v inozemstvu. Svojo prošnjo je utemeljeval, češ, da se v Jugoslaviji podeljuje vse štipendije za inozemstvo po tako čudnem kriteriju, da uživajo te štipendije vedno le dijaki — komunisti. Angleški profesor pa je to prošnjo poslal jugoslovanskim oblastem. Seveda je bil Kocuvan takoj odpuščen kot asistent in hkrati izključen iz vseh jugoslovanskih univerz.

Zaradi vračanja privatnih dijaških prošnji za prakso nazaj v Jugoslavijo je vložil protest tudi član Slovenskega Narodnega Odbora inž. Bevc iz Sev. Amerike. Med drugim je to storil pri Verband Deutscher Studentenschaften, pri Sveriges Forenade Studentensker in pri evropskem koordinacijskem sekretariatu IASTE v Leidenu. Žal so bili njegovi protesti brezuspešni.

Zdi se, da so sedaj jugoslovanski komunisti sami vzeli zadevo v roke in jo hočejo po svoje rešiti. Letošnje poletje so jugoslovanski dijaki mogli le v prav malhmeden številu na poletno prakso na

Zahod. Deloma se je to zgodilo v okviru splošnega načrta, po katerem Jugoslavija vedno bolj preprečuje svojim državljanom obiske na Zahodu. Po zadnjih podatkih leži na belgrajski policiji kar 14.000 nerešenih prošelj za potne liste v tujino.

Na drugi strani pa so komunisti vzeli dijake, ki hočejo na prakso v tujino, še posebej na piko. Uspoštovati moramo, da je praksa za Jugoslavo edina možnost, da morejo priti za nekaj časa v tujino. Jugoslovanski državljan sme samo enkrat na leto nesti s seboj v tujino za 12.000 dinarjev tujih valut (20 dolarjev). Že v mesecu marcu je belgrajsko centralno komunistično glasilo "Borba" napadlo dijakinje, ki bi v počitnicah rade šle delat v tujino kot negevalke otrok ali hišne pomočnice zato, da bi se naučile tujega jezika. Nečastno je za jugoslovanske dijakinje, da bi jo izkoriščal tujec, je poudarila "Borba". Dejansko je namreč imelo nekaj deklet smolo in so padle v roke neodgovornim ljudem. Ogromna večina dijakinj na praksi zunaj pa je bila srečna, da je mogla prebiti nekaj mesecev v drugačem okolju in da se je nekaj novega naučila.

Poseben dokaz, da zapora potovanja na Zahod ne izvira iz skrbi za dobrobit dijakov, najdemo v prav takšni zapori za tehnike in strokovne delavce. Jugoslovanski tehniki so z lahkoto dobivali v tujini dobro plačana delovna mesta, tako da so po šestih mesecih mnogi prišli nazaj s kupljenim motornim kolesom ali celo — čeprav ne novim — avtomobilom. Da ki komunisti preprečili tako avtomobilsko protikomunistično propagando v lastni deželi, so izdali sedaj od-

BRALI SMO...

"NAGRADA SLOBODANA JOVANOVIĆA"

Dne 12. decembra 1958 je umrl v Angliji največji srbski politični zgodovinar, pisatelj, eden najboljših srbskih stilistov, vseučiliški profesor Slobodan Jovanović. V njegov spomin je Združenje srbskih emigrantskih pisateljev ustanovilo posebno nagrado, ki jo bodo izplačevali na dan Jovanovićeve smrti za najboljšo srbsko literarno ali znanstveno delo v emigraciji.

O tej nagradi piše Naša Reč, glasilo Zveze Oslobojencev, naslednje:

"Združenje srbskih emigrantskih pisateljev se želi čim bolj oddolžiti spomenu svojega glavnega ustanovitelja in častnega predsednika Slobodana Jovanovića. Da bi pa čim bolj poudarilo njegov pomen, ki ga je imel Jovanović za našo narodno kulturo in znanost, je sklenilo ustanoviti sklad, iz katerega bo vsako

lok, da je treba tudi za že rabljene avtomobile pri uvozu plačati 60% carine.

Prav tako je bil škodljiv za komunistično ideologijo vpliv svobodnega zahodnega sveta na potujočo jugoslovansko mladino. Zato so jo najprej skušali ovirati na vse načine pri njenih poskusih priti za nekaj časa na Zahod, sedaj so pa sploh ukinili vsa potovanja na prakso v tujino. Mesto da bi se v tujini med počitnicami strokovno izobraževali, morajo sedaj jugoslovanski dijaki "prostovoljno" sodelovati pri cestnih gradbah kot težaki. Na ta način so komunisti dobili mladino tudi čez počitnice v svoje roke ter jo lahko pitajo s svojo propagando. Take mladinske gradbene akcije so vnovič uvedli v Jugoslaviji, čeprav so jih že svoj čas, kmalu po sporu s Sovjeti, ukinili zaradi nerentabilnosti.

Za zaključek naj navedemo še en primer, ki naj jasno pokaže, kakšna svoboda znanosti vlada pod komunistično knuto na jugoslovanskih univerzah. Profesor Anton Slodnjak je napisal za berlinsko knjižno založbo De Gruyter zgođovino slovenske literature v nemškem jeziku. Ko je knjiga izšla, so komunistični kritiki udarili z vso silo po njem. Osrednja točka vseh napadov nanj je bilo to, da govori v knjigi o "zgodovini duha, torej o pojmu, ki ga je ustvarilo nemško meščansko zgodovinoslovje". V socialistični Jugoslaviji pa znanstvenik nikakor ne sme gledati s tega vidika na zgodovino svojega naroda. S temi napadi so komunisti prisilili profesorja Slodnjaka, da je zaprosil za upokojeitev. — Za njegovega naslednika na ljubljanski univerzi pa je bil izbran nek bivši kominformovec.

(F. L. v Basler Nachrichten, št. 328 v dne 6 avgusta 1959).

leto na dan Jovanovićeve smrti 12. decembra podeljevalo nagrado za najboljšo delo, objavljeno tisto leto v emigraciji. Nagrada bo podeljena pod imenom "Nagrada Slobodana Jovanovića, dobiti jo bo pa mogel vsak srbski pisatelj, ki bo objavil tiskano delo prvenstveno s področja lepe književnosti, pravnih ali družbenih ved".

List končno navaja, da je prispevke za omenjeni sklad pošiljati tajniku Združenja srbskih emigrantskih pisateljev Djordju Dimitrijeviću v London.

Ali ne bi kaj podobnega mogli napraviti tudi demokratični Slovenci v emigraciji in recimo na dan Velikonjeve ali Balantičeve smrti podeljevati nagrado za najboljšo slovensko literarno ali znanstveno leto, ki je bilo objavljeno vsako leto v emigraciji?

IZ TEDNA V TEDEN

Na Kubi polčlaj še vedno ni povsem ustaljen. To potrjuje novica, da je Castro dal zapreti 40 kmetov na področju Pan de Azucar, češ, da podpirajo protirevolucionarje v planinah Los Organos. Proti tem gverilcem je prejšnji teden nastopalo 1.500 vojakov. V trdnjavo La Cabana pa so privedli 87 odličnih osebnosti, ki so nasprotne sedanjemu režimu, in za katere sed. oblastniki trde, da so vodili zadnji ponesrečeni upor proti Fidelu Castru.

Tudi Haiti ne nudi slike urejenih razmer. Nasporniki sedanjega predsednika Francois Duvalier ja pošiljajo proteste na razne ustanove zaradi preganjanja političnih nasprotnikov sed. vlade v Haiti ju. Predsednik Duvalier je dal izgnati tudi dva duhovnika in končno izdal tudi nalog za aretacijo nadškofa v mestu Port-au-Prince Francois a Poirierja, češ, da je kritiziral vlado zaradi izгона omenjenih dveh duhovnikov. V zadnjem trenutku je aretacijo nad-

NOVI SUNKI KOMUNIZMA V AZIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

su. Prav tako kitajski komunisti menijo, da USA ne bo poslala svojih oddelkov v zaščito Laosa ter se jim zato tam nudi prilika za uspeh, ker ne bodo, kakor menijo poučeni krogi v Hongkongu, tvegali novega poraza v formoski ožini.

Hongkonškemu mnenju pa nasprotuje čangkajskovi nacionalisti. Ti trdijo, da je akcija v Laosu samo pretveza, za katero se skrivajo priprave za novo večjo akcijo proti Formozu.

Kitajske komunistične čete so pretekle sredo prekoračile tudi indijsko mejo v kašmirsko provinco Ladakh ter se Pakistan pripravljajo zaprositi ZN za zaščito svojega dela te province.

Indija in Pakistan, ki sta se leta 1948, spopadla zaradi Kašmirja, sta dobila po sklenitvi premirja po posredovanju ZN vsak svoj del province Ladakh v upravo. Indija zaradi vdora kitajskih komunistov v njen del Ladakha zaradi bolezne Nehrujeve nevtalnostne politike še ni protestirala v Peking niti ni zaprosila Zahoda za intervencijo.

V Aziji se poraja nov vdor komunizma čez meje Kitajske proti svobodnim azijskim državam prav v trenutku, ko je zahodni svet zaposlen s prirejanjem konferenc, banketov in zabav Eisenhauerju in Hruščevu. Maoecung pa medtem sam ali pa po navodilu iz Moskve skrbi za nepretrgano nadaljevanje živčne vojne med svobodnim Zahodom in komunističnim Vzhodom.

škofa odložil do časa, ko bo ugotovil stališče Vatikana v tej zadevi. Vatikansko glasilo "Osservatore Romano" je pa takoj opozorilo državnike v Haiti-ju na posledice ki jih lahko zadenejo z izobčenjem, če bi zaprli ali preganjali cerkvenega dostojanstvenika.

Bivši kubanski oblastnik Fulgencio Batista je iz Dominikanske republike odpotoval v emigracijo na Portugalsko, odkoder bo šel na otok Madeira. Po prihodu na Portugalsko je izjavil, da se je čisto odpovedal politiki in da želi živeti v miru.

Predsednik Eisenhower je 21. t. m. proglasil Havajsko otočje za 50. ameriško državo. Določil je tudi novo ameriško zastavo s 50 zvezdami.

V gorovju blizu Nacionalnega parka Yellowstone v ZAD je bil prejšnji teden hud potres, ki je povzročil veliko škodo ter zahteval tudi več človeških žrtev. Potres je poškodoval med drugim naprave na jezu Hebgen. Škoda je posebno velika v dolini reke Madison. Zaradi močnih potresnih sunkov so se odlomile velike skale ter so ogromne količine zemlje in kamenja zgrmele v doline.

V Varšavi se je danes začelo zasedanje Medparlamentarne unije. Na dnevnem redu so taka vprašanja kot "vloga parlamentov v zaščiti človeških pravic", "pospeševanje mednarodnega turizma", "vzgojanje mladine za mir in mednarodno solidarnost" itd.

V Iranu so bile ob obletnici padca prejšnjega predsednika Mohameda Mosadeqa velike manifestacije za saha in demonstracije proti sovjetom.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ARGENTINA

Argentina je imela 3 dni na obisku glavnega tajnika Organizacije združenih narodov Daga Hammarskjolda. V Bs. Aires je prišel v ponedeljek 24. t. m., danes je pa odpotoval v Paraguay. Med svojim bivanjem v Bs. Airesu je mel več razgovorov s predsednikom dr. Frondizijem, zun. min. dr. Taboadom in gospodarskim min. ing. Alsogarayem. Pri predsedniku je bil na tudi na kosilu, na univerzi so mu pa podelili častni doktorat.

Predsednik dr. Frondizi je imel v torek 18. avgusta sestanek z vojaškimi poveljniki za suhozemsko vojsko, mornarico in letalstvo. V vsem je bilo navzočih 335 generalov, polkovnikov, viceadmiralov, kontraadmiralov, pomorskih kapetanov in letalskih komodorjev ter polkovnikov.

Na sestanku je vojaškim poveljnikom najprej dal zgočen pregled sedanjega gospodarskega položaja v Argentini min. za gospodarstvo ing. Alsogaray, o političnem položaju je poročal notranji minister dr. Vitolo, o splošnem stanju republike je pa imel daljše poročilo predsednik dr. Frondizi. V govoru je z vso odločnostjo naglašal, da bo vlada nadaljevala delo za popolno demokracijo dežele in bo z vsemi sredstvi nastopila proti sleherni obliki totalitarizma, ki ga na eni strani predstavljajo peronisti, na drugi pa komunisti. Za totalitarce obeh vrst je dejal, da pri volitvah marca meseca ne bodo mogli nastopiti. Komunistična stranka bo prepovedana, peronisti pa ne bodo mogli vložiti svoje liste ne pod svojim imenom, ne kot justicialisti in pod nobenim drugim imenom, ki bi pričalo, da zasledujejo še cilje odstavljenega diktatorskega režima. Zase je dr. Frondizi zatrjeval, da ni levičar. Zavračal je tudi očitke, da bi komuniste in druge levičarje nastavljal v svoji vladi. Končno je napovedal spremembo volilnega zakona v tem smislu, da bodo uvedli proporcionalni sistem.

Opozicijski poslanci v parlamentu so zagnali velik hrup zaradi prodaje starega argentinskega orožja neki ameriški tvrdki. O tej stvari je dal drž. tajnik za vojsko gen. Anaya obširno izjavo časnikašem ter jim pojasnil vso zadevo. Prodaja zastarelega orožja, ki ga v argentinski vojski v vojni primerov sploh več ne rabijo, je drž. tajništvo za vojsko izvršilo z vednostjo članov narodnoobrambena odbora v parlamentu in v smislu zakonskih določil z edinim namenom, da se vojska tega orožja, ki ga sploh več rabiti ne more, znebi, z izkupičkom zanj pa nabavi sodobno moderno orožje. Kati zločin bi bil argentinsko mladino pošiljati v boj z muzejskim orožjem, če bi zahtevale koristi domovine.

V poslanski zbornici se je prejšnji teden začela, minuli torek pa zaključila velika debata o sedanjem gospodarskem položaju v Argentini ter o vladnem načrtu za njegovo zboljšanje. Debata je bila zelo živahna. Opozicija je na min. za gospodarstvo ing. Alsogaraya naprila vse svoje napade, ki jih je pa resorni minister z odločnostjo in spretnostjo odbijal ter branil svoj načrt za ureditev finančnega in gospodarskega položaja v državi.

Vtisi z dunajskega festivala

24. 7. — 4. 8. 1959

Zakaj so se komunisti to pot odločili, da bodo svoj 7. mladinski festival priredili zunaj svojega območja, še vedno ni jasno. Najbolj verjetno je, da so hoteli pač vsemu svetu pokazati, da je cirkus te vrste mogoče uspešno uprizoriti tudi drugje, in ne samo pod varnim okriljem komunistične policije.

Pri tem so komunisti morali računati z določenimi neprijetnostmi in nevarnostmi. Dunaj je prestolnica države, ki je uradno nevtralna, v srecu pa komunizmu sovražna dežela. Ves avstrijski tisk z edino izjemo komunističnih listov, se je zavezal, da o festivalu ne bo poročal — kot da ga ne bi bilo. Avstrijska mladina je pa organizirala mogočno demonstrativno akcijo proti festivalu. Ta akcija se je morala spriči avstrijske uradne nevtralnosti odvijati v strogo določenih mejah; toda če je akcija kaj dosegla, je dosegla vsaj to, da se je sleherni delegat komunističnega festivala mogel prepričati, da je avstrijska študentska in druga mladina malone 100 odstotno protikomunistična.

S kakšnimi težavami so imeli komunisti opraviti, je bilo nazorno videti že na otvoritveni dan, ko se je na dunajskem stadionu zbrala tisočlavska množica in so v areni korakale pestro oblečene de-

legacije iz več kot 100 dežela sveta — visoko na nebu so pa krožila letala, za za katerimi so se vila gesla: "Festival brez nas", "Ne pozabite Madžarske" itd. Zunaj stadiona so pa že stali avstrijski študenti, ki so z mrljično hitrostjo razdeljevali tekočo številko novega dnevnika: "Dunajske Novice", ki je izhajal ves čas festivala in je prinašal o dogodkih slike, ki je bila ravno obratna od tiste, ki jo je kazal edini drugi dunajski časopis, ki je Festival obravnaval, namreč komunistična "Volksstimme".

"Mir in prijateljstvo" je bilo uradno geslo festivala. Toda komaj bi stvari mogli dati manj primeren naziv. Huda in nepopustljiva komunistična propaganda na eni strani. Prav tako neizprosna aktivnosti protikomunistov na drugi strani. Vmes pa pretepi in drugi incidenti. Tu so vrgli protikomunisti v Donavo, tam so pretepi Angleža, ki je nosil plakat: "Svoboda Tibetu".

Vrak dan je na češko in madžarsko mejo odšlo po 12 avtobusov z delegati komunističnega Festivala. Vožnja je bila zastoj in avstrijski študenti so organizirali tudi prehrano, pijačo ter dobre tolmače. To je bila morda najbolj učinkovita akcija. Sam sem govoril z

mnogimi delegati, posebno tistimi iz Zahoda, na primer Angleži in Amerikanci, na katere je z žičnimi ovirami, minski polji in stolpi preprežena meja ob Železni zavesi napravila na njih globlji vtis kot karkoli drugega, kar so videli te dni na Dunaju. Učinkovite so bile tudi razstave, na primer zelo dobro prikazana razstava o preganjanju Cerkev in vere pod komunizmom. Širo mesta si tudi videl številne "informacijske" postaje, kjer so avstrijski študenti razdeljevali razno čtivo in se spuščali v diskusije z delegati komunističnega festivala. "Dr. Živago" in Dila-sov "Novi razred" sta bili knjigi, ki so ju največ delili, in sicer v kakih osmih jezikih.

Ni dvoma, da je vse to moralo omajati vero v komunizem marsikateremu, ki doslej ni prišel še v stik z Zahodom. Isto velja tudi za polna izložbena okna in zalite ter lipo oblečene dunajske delavce in vse druge prebivalce tega "kapitalističnega pekla".

Pri protifestivalskih aktivnostih so sodelovali tudi študentje iz Zahodne Nemčije, ki jih je bilo nekaj 500 (Avstrijecev je bilo skupaj približno 1000) in pa kakih 100 "beguncev" (tudi nekaj Jugoslovancev). Poljaki so imeli še svoje posebno centralo, kjer so vabili poljske delegate in jih natovarjali s protikomunističnim čtivom. Računajo, da so ti poljski delegati nesli s seboj domov

circa 5000 knjig, ki so jih njihovi so-narodnjaki na Zahodu pripravili posebej za Festival. Ali so vse te knjige srečno prišle čez Železno zaveso seveda nihče ne ve. Toda res je, da so bili poljski delegati zdaleč najbolj pristopni za stike z emigranti. Do nekaterih drugih na primer sploh ni bilo mogoče priti. Na primer Rusi so se skoraj izključno le vozili v skupinah, z avtobusi. Tudi s Čehi in Romuni je bilo težko. Jugoslovani so pa tako ali tako igrali bolj postransko vlogo (bilo jih je 260, peščica tudi Slovencev) in se za njih niti ena niti druga stran ni posebno zmenila.

Toda navzlic vsemu, kar je komunistom kazilo veselje na Dunaju bo objektivni — in modri — človek priznal, da so organizatorji bržkone le dosegli tisto, kar so želeli doseči.

Gotovo so svetu mogli dokazati, da festivale te vrste morejo uprizarjati tudi zunaj komunističnega sveta, in to je že samo po sebi pomembna ilustracija moči in vpliva mednarodnega komunističnega gibanja. Zlasti to je moralo napraviti velik vtis na goste iz manj razvitih dežela sveta; in Festival je bil, v skladu s sedanjo komunistično strategijo, mišljen predvsem zanje. Od 18.000 delegatov jih je bila polovica iz Afrike, Azije in južne Amerike.

Komunisti niso štedili z denarnimi sredstvi. Računajo, da je Sovjetska zveza plačala najmanj štiri milijone do-

larjev za kritje stroškov. Toda po vsej verjetnosti mora biti številka še mnogo višja. Govoril sem z nekimi Dunajčiji. Ti so potovali 40 dni na Indonezijo — preko Kitajske in Rusije; nazaj pa bodo potovali zopet 30 dni. Vse to potovanje je bilo na stroške mednarodnega komunizma in človek, ki tako potuje na tuje stroške, si ne more kaj, da ne bi imel vsaj spoštovanja do denarne zmogljivosti tistih, ki potovanje organizirajo in plačajo.

Ti revni ljudje iz Afrike, Azije in južne Amerike bodo odnesli domov razne vtise. Na lastne oči so se lahko prepričali, da ima komunizem mnogo slabih strani in da ga skoraj nikjer ne podpira večina prebivalstva. Prepričali so se pa tudi, da komunistično gibanje nudi lepo bodočnost tistemu, ki se je pripravil prilagoditi njegovi disciplini. Mladi ljudje, ki so prišli iz sovjetskega bloka, so bili vsi zelo lepo oblečeni, vedli so se vzorno; ponosno in vendar prijazno; govorili so izbornu tuje jezike. Od vseh so bili najbolj impozantni Rusi. Gotovo je mladi Arabec ali črnc iz Afrike tu videl marsikaj, kar bi bilo, na videz vsekakor, vredno pomenati. In glavno je to, da ga to mogoče mednarodno gibanje sprejme za svojega in tudi njemu nudi možnost za nesluteni vzpon. Ob tej perspektivi se je domačinu iz "manj razvite dežele" mehkužna bogatija "Käartnerice" morala

Novice iz Slovenije

Javne prireditve doma so še vedno v znamenju proslav 40 letnice ustanovitve komunistične stranke. Na sestankih, shodih in zborovanjih govorniki prikazujejo kom. stranko v najlepši luči in kot edino braniteljico človekovih pravic. Listi objavljajo za vsak dan zgodovinske podatke. Vse proslave, vsi članki v listih pa imajo edini namen, da bi za stranko pridobili kaj več članov, zlasti, da bi zanjo zainteresirali mladino. Komunisti pa tudi ne opuste nobene prilžnosti, da ne bi zatrjevali ljudem pravilnosti svojega zadržanja napram Moskvi. Na ta način mislijo postati bolj priljubljeni pri ljudeh, ker je znano, da se doma ljudje zelo boje, da ne bi prišli znova do polne oblasti ljudje informbirojevskve usmerjenosti, ali celo moskovski eksponenti.

Slovenski komunisti so še vedno najbolj strupeni. To so znova potrdili nedavno, ko prireditelji misijona v Trzinu na Gorenjskem v vsej Sloveniji niso mogli dobiti tiskarne, ki bi jim natisnili program pobožnosti ob misijonu in vabilo nanj. Stavci v posameznih slovenskih tiskarnah so se "uprli, češ, da farški reči ne bodo stavili". Stavci v Beogradu proti natisu vabil za misijon niso imeli nobenih pomislekov ter so jih takoj natisnili, da so jih potem duhovniki v Trzinu nosili od hiše do hiše ter vabili ljudi na misijonske pobožnosti.

V Svobodni Sloveniji smo poročali, kako so komunisti doma zvišali carinske pristojbine za darilne pakete. Naknadno smo se zvedeli, da po novih določbah ne plača carine samo tisti izseljenec, ki se za vedno vrne v domovino. Drugim izseljencem tudi ne računajo carine, če nosijo s seboj, ko prihajajo na obisk, le toliko stvari, da njihova skupna vrednost ne presega 150.000 dinarjev. Za vse druge stvari je treba plačati carino. Navajamo še nekaj primerov carinskih pristojbin: za 1 rjuho je treba plačati 625 din, za 1 brisačo 900 din, za brivski aparat 100 din, za par ženskih Nylon nogavic 250 din, za zimski plašč 5.000 din, za dežnik 2.400 din, za nalivno pero 1.000 slovenske 3.000 din, za žensko vavilino na str. 800 din.

V Trzinu pri Ptujju je motorni vlak zadel v voz, na katerem so bili Tomaž, Rudolf in Anica Osenjak. Vsi so bili na mestu mrtvi.

Prof. Miroslav Adlešič je napisal knjigo "Svet svetlobe in barv". Izšla je pri Mladinski založbi v Ljubljani. Po naključju je to delo dobil v roke tudi švicarski strokovnjak za barve prof. dr. ing. Manfred Richter ter je v strokovnem listu "Die Farbe" objavil o njej nad vse laskavo priznanje. Ne more pravehvaliti pestrosti posredovane snovi, skrbni in vzgoje-lovni izbiri slik ter avtorju priznava, da je v knjigi zbrano vse, kar je o barvah danes povedati mogoče. Za Nemce pravi, da bi bil že čas, da bi tudi oni dobili v roke tako knjigo.

V ljubljanski Drami je nedavno slavila 40 letnico umetniškega delovanja gledališka igralka Elvira Kraljeva. Pri gledališču začela nastopati v Trstu, odkoder je po divjanja fašistov prišla

v Maribor, kjer je bila dolgo let prva-kinja tamošnje drame. Znale so njene vloge Ofelije v Hamletu, Veronike Deseniške, Goethejeve Ifigenije in drugih. Za jubilejno predstavo si je izbrala vlogo matere v Fischerjevi drami "Prosti dan".

"Gebet fuer den Moerder — Molitev za morilca", je naslov knjigi, ki je nedavno izšla pri založbi Kindler v Muenchenu. Napisal jo je Slovenec Igor Šentjura. Pisatelj je bil znan že doma ter bi moral doma nastopiti s skupino mlajše slovenske pisateljske generacije v knjigi "Novel štiri". Pred izidom te knjige je pisatelj pobegnil v inozemstvo, zato so doma omenjeno knjige izdali pod naslovom "Novel treh". V romanu "Gebet fuer den Moerder" Šentjura obravnava neuspeli madžarski upor leta 1956. Švicarski tednik "Die Weltwoche" za roman pravi da je doslej najboljši literarni prikaz omenjene madžarske revolucije. Za svojo ideološko usmeritev Šentjura pravi, da pripada Džilasovemu idejnemu krogu.

V Ljubljani so imeli junija meseca III. mednarodno razstavo grafične umetnosti. Na njej je sodelovalo 200 umetnikov iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Brazzilije, Burme, Čehoslovaške, Čila, Danske, Finske, Francije, Izraela, Japonske, Jugoslavije, Južnoafriške unije, Kanade, Mehike, Nizozem-ke, Poliske, Španije, Švedske, Švice, Velike Britanije, Venezuele, Zahodne Nemčije in Združenih ameriških držav s 793 deli. Posebna komisija je pod predsedstvom tra Floud-a razdelila 16 nagrad, ki so jih določile zvezna vlada v Beogradu, vlada LR Slovenije ter razne ustanove in časopisna podjetja. Od Slovenskih umetnikov so dobili nagrade Lojze Špacial, France Mihelič in Anika Oprešnik.

V Ljubljani je še vedno in pri dobrem zdravju praznoval 80 letnico življenja slovenski pesnik, pripovednik in dramatik Cvetko Golar. Njegove pesniške zbirke so: Pisano polje, Rožni grm, Poletno kla-je, Njiva zori in Veseli svatje. Od njegovih dramskih del so največ igrali Vdovo Rošlino.

Na Reko so nedavno pripeljali tretjo skupino ranjenecov iz alžirskega uporniškega gibanja proti Franciji. Te ranjence je sprejel v zdravljenje Jug. Rdeči križ. Komunisti doma ne opuste nobene prilžnosti, da se ne bi pobahali s svojo delavnostjo. Če pa v kaki stvari zaostajo za predvojnimi stanjem, to dejstvo ali enostavno zamoče, ali ga pa prikaže tako, da bodo zboljšali sedanje stanje v najkrajšem času tako močno, da bodo dosegli predvojno raven. Tako je n. pr. s potrošnjo kave. Ko je blagovni odtok Zveznega izvršenega sveta napovedal, da so v Jugoslaviji ceno brazilske kave znižali za 10%, ostalim vrstam kave pa za 32-36%, je kom. tisk to odločitev prikazoval tako, da se bo položaj ljudi sedaj tako izboljšal, da si bodo lahko bolj kupovali kavo in bodo tako zvišali njeno potrošnjo. To se pa z drugimi besedami pravi, da so pred vojne ljudje pod nekomunističnim režimom bolje živeli. Kajti pred vojno

NAJ PREGLED NIKAR NE IZIDE BREZ VAŠEGA IMENA!

VSE SLOVENSKE PODJETNIKE

znova opozarjamo na vsakoletni Zbornik-Koledar, ki bo poleg zanimivega brnja tudi letos prinesel oglase slovenskih podjetnikov v Argentini in drugod po svetu. S tem bomo dali Slovincem živečim v domovini ali pa po svetu najpopolnejši

PREGLED SLOVENSKE PODJETNOSTI!
PRIPRAVITE SVOJ OGLAS IN POSLJITE NAM GA PRAVOČASNO!

so leta 1939 doma porabili kave6-7.000 ton, leta 1958 pa samo okoli 3760 ton. Isto je s čajem, ki so ga prej porabili okoli 167 ton. Sedaj komunisti upajo, da se bodo z nižjimi cenami "približali" predvojni potrošnji.

Republiški svet za zdravstvo je organiziral sestanek predsednikov okrajnih svetov odn. načelnikov okrajnih tajništva za zdravstvo. Na njem so razpravljali o vprašanjih, ki so nastala z izvrševanjem zakona o razmejitvi javne in privatne zdravniške prakse. Na seji so ugotavljali, da na splošno ukinitve privatne prakse pri zdravnikih, ki delajo v javni zdravstveni službi, ni nikjer bistveno poslabšala zdravstvene zaščite prebivalstva. Samo v murskosoboškem okraju, da so nekateri zdravniki, ki da menijo, "da jim je dovoljeno sleherno izigravanje moralnih normativov in splošnih predpisov". Na konferenci pa je dobila "dokaz slabo sprečevalo zobozdravstvena služba". V lj. listu bere-mo, "da ni bilo skoraj izjeme, da ne bi iz okrajev poročali, kako zobozdravstveni delavci kljub sprejetim naduram v

javni zobozdravstveni službi, ne oziraje se na zakon, opravljajo po večini še vsepovsod nezakonito "črno" privatno prakso".

Dnevnik "Delo", ki od 1. maja izhaja naprej kot edini slovenski jutranjik namesto prejšnjih dveh dnevnikov "Slovenski poročevalec" in "Ljudska pravica", se v ničemer ne razlikuje od prejšnjih listov. Glavni poudarek je tudi v tem v propagiranju delavnosti komunističnega režima in razširjanju komunistične ideologije. Glavni urednik lista je Rudi Janhuba, odgovornik urednik Ivan Šinkovec. V uredniškem odboru so: Za notranjepolitično in gospodarsko področje: Miran Zakrajšek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek in Rudi Vogrič; za kulturo in prosveto: Milan Šega in Cene Kranjc; za zunanjo politiko France Drenovec; za dnevno redakcijo Boštjan Zagar; dopisništvo ima na skrbi Milan Starin, ljubljansko rubriko Bojan Ajdič, telesno vzgojo Dušan Kuret, za zanimivosti skrbi Ivan Kranjc, tehnični urednik je pa Dušan Vrtovec.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Romanje v Lourdes

Slovinci s področja Vel. Buenos Airesa so tudi letos priredili romanje k luški Materi božji v Lourdes. Bilo je v nedeljo dne 23. avgusta popoldne. Zaznadi lepega in sončnega vremena se ga je udeležilo zelo veliko vojakov, novih in starih naseljenecov. Zlasti veliko je bilo moških in tudi mladina je bila odlično zastopana.

Romarska pobožnost se je začela 15.30 uri z molitvijo rožnega venca pred luško votlino, nato se je pa razvila procesija v zgornjo cerkev, odkoder se je zšla v spodnjo cerkev. V procesiji so nosili slovensko, argentinsko in papeško zastavo ter slovenska bandera, več fantov in deklet je pa bilo v narodnih nošah. Verniki so med procesijo molili Lavretanske litanije ter prepevali Marijine pesmi.

V spodnji cerkvi je imel mašo g. dr. Alojzij Starc. Pridigo po evangeliju je imel spiritual slovenskega bogoslovja v Adroguje g. dr. Filip Žakelj. Lepo je govoril o Mariji ter o dveh njenih vnetih častilcih župniku Vuaneyškemu ter škofu Slomšku.

Spiritual g. dr. Žakelj je med mašo vodil tudi ubrano ljudsko petje ter razlagal posamezne mašne dele.

Tako so se Slovenci na področju Vel. Buenos Airesa lepo poklonili Mariji ter ji izkazali čast kot njeni zvesti sinovi in hčere.

Poljski klub v Bs. Airesu je v nedeljo dne 23. avgusta priredil proslavo 150 letnice rojstva pesnika Julija Slowackega. Prireditve je bila zamišljena tako, da bi zastopniki drugih narodov sodelovali in brali nekaj iz tistih del velikega poljskega pesnika, ki so jih prevedli v svoje jezike. Spored proslave je zajemal najprej recitacije glavnih pesnitev v poljskem jeziku, nakar je zazvenela Slowackega pesem v dvanajstih jezikih. Od-lomek iz pesnitve "Oče okuženih" je v slovensčini prebral dr. Tine Debeljak, ki je pesnikova dela prevajal v domovini v slovensčini in je prevedel že takrat tudi to delo.

Proslava je imela posebno slavnostni značaj in je verjetno prva prav v Buenos Airesu, ko so bila dela enega pesnika hkrati podana v tolikih prevodih. V nedeljo dne 13. septembra bo ponovitev v širšem obsegu v prostorih poljskega doma v ulici Serrano.

SAN MIGUEL

Slovenski tečaj Simona Gregorčiča

Pouk v verouku se je pričel 13. marca in je vsaka dva tedna ob petkih od 17. do 19. ure. Poučuje ga č. g. župnik Stan-ko Škrbe.

Tudi ta tečaj vodi učiteljica gđ. Mi-ja Markež, ki je pričela s poukom 30. junija in je vsaka dva tedna ob torkih od 17.—19. ure. Mlade glavice z zanimanjem sledijo pouku.

Sobo za pouk radevolje nudi požrtvo-valna družina g. Franca Kogovška.

Vsak teden ena

TI, KI USTVARIL...

Ti, ki ustvaril nas ko listja, trave, pol sveta podaril sinom majke Slave, čuvaj nas večni Bog! Tvoji smo sinovi, dela blagoslovi naših slabih rok.

Ti nas varuj zmot, Oče, z nami bodi, koži pravo pot, ki do sreče vodi. Ti nam daj kreposti, da, kar sklene um, v djanju naš pogum skaže brez slabosti.

BOJAN DEVETAK: ŽIVA VODA

Najnovejša slovenska knjižna publi-kacija v Buenos Aires je približno 50 strani obsegajoča zbirka pesmi Bojana Devetaka. Knjižica nosi sicer datum 1956, pa je izšla pred kratkim. Knjigo je založil avtor sam, prav tako tudi sam opremil z ilonrezi, med katerimi najdemo na prvih straneh pesnikov avtoportret. Motivi pesmim so erotika, vojna, okupacija, begunstvo in ena pripoved-na pesem baladne vsebine. V uvodni pe-smi pravi avtor, da njegovi prvi verzi nekako tipajo v življenje — kar se v pesmih čuti. Pesmi so sicer doživete, vendar niso doživetu še našle polne oblike in je izraz večkrat premalo pesniški (kako nenkrat mine vrsta let) in verz premalo melodičen (lesket tvoj se zgublja), večkrat premalo kovan, moti-jo nenavadni naglasi (koliko si dala mi sanj), najdemo tožilnik mesto rožilnika za nikalnico (nikdar ne bo utiral nova pota), naletimo na kako nepotrebno tuj-ko (v portih) ali nerazumljivo besedo (pomlad ogriva) itd.

Te opombe se bodo zdele komu ma-lenkostne, pa ne smemo pozabiti, da mora lirčni pesnik v svojem srcu pre-tehpati ne le vsak verz, ampak tudi vsa-ko besedo in celo črko.

V celoti so boljše ilustracije kot pe-smi, kjer se večkrat doživeti nekam raz-blini, kot n. pr. na str. 20, kjer List iz dnevnika konča povsem stereotipno: Dekle, vsem mine — med tem, ko je zra-ven stoječa ilustracija, ki spada sicer k sledeči pesmi, lepa.

Ob pesmi Zbogom, Ljubljana sem se spomnil na druge verzice: Ob gradu se vije Ljubljana... in ob krutem bro-dniku Kidu v zadnji pesmi na Stanka Razina. Slavko Srebrnjč

Tečaj obiskuje 12 otrok in sicer 7 deč-kov in 5 deklic. Razdeljeni so v dve sku-pini. Tečaj posejajo naslednji: Kogov-šek Franci in Ivan, Koenig Janez in Ka-rel, Rupnik Joško, Skvarča Karel in Sil-vester, Koenig Anica, Leskovec Majda in Tilka, Rupnik Ljudmila in Verica.

MENDOZA

Letošnji slovenski tečaj obiskuje v Slovenski hiši 41 slovenskih otrok. V višji skupini je 13 dečkov in 9 deklic, v nižji pa 12 dečkov in 7 deklic. Na ro-diteljskem sestanku so stariši pristali na predlog učiteljev, da uporabljamo kot učno knjigo v tečaju Kunčičevega Gor-jančevega Pavleka.

zdeti tako oddaljena, da je bila skoraj brez vsakega smisla.

Na zunaj seveda o komunizmu ni bilo niti govora. Festival naj bi bil v znamenju "Miru in prijateljstva" in naj bi zajemal vso mladino, brez ozira na politično in svetovnonazorsko prepričanje. Prava slika se je pokazala šele na "diskusijah" in v seminarjih, ki jih je bilo več kot 80 in kateri so dejansko poglavni cilj teh festivalov. Tu, v krogu kakih 200 ali 300 ljudi človek šele vidi zakaj gre pri teh rečeh.

Ni bilo lahko priti k tem "diskusijam". Novinarska karta sama ni bila dovolj, treba je bilo imeti še posebno vabilo za vsak posamezen sestanek. Tudi vsak festivalski delegat ni mogel priti notri. Tako se je tako imenovani "chi-caški" skupini iz USA, ki je prišla na Dunaj očitno z namenom, da razbije ves festival, posrečilo vrniti le tu in tam kakega svojega zaupnika. V ogromni večini so bili tu sami komunisti. O kaki objektivni diskusiji ni bilo niti go-vora. Na sestanku "mladih zidarjev" sem v nezonsni vročini šest ur poslušal, kako so delegati iz zahoda in vzhoda "poročali" o stanju v svojih domovinah. Vsak je prečital kake četrt ure dolgo izjavo in ko je nehal, mu je sledil drugi. Vsi delegati iz Vzhoda so govorili o neizrekliivi sreči in zadovoljstvu, vsi delegati z Zahoda so tožili o nezonsnih tegobah in revščini.

Kdor nekoliko pozna razmere, deni-mo, v Bolgariji, je mogel hitro videti da je tisti "zidar" (z velikim prsta-nom in zlato uro in odličnim znanjem angleščine) neusmiljeno lagal. Toda koliko je bilo takih med 200 delegati v dvorani? Nek škot je govoril o stanju v Britaniji in govoril je natančno tako kot je pred sto leti pisal Karl Marx. Toda kdo bi mu mogel oporekati? Ko je končal, ga je ruski predsednik poljubil na obe lici, in isto so kasneje na dru storile članice delegacije iz Zunanje Mongolije ter so mu dale za spomin svilen šal. Ta škot je tistim, ki so prišli na festival iz tako oddaljenih komunističnih pokrajin, pač pomenil otip-ljiv dokaz, da njihovo krajevno časo-pisje le ne laže kadar govori o življenju pod "kapitalizmom".

Zelo podobna slika je bila na debat-nem sestanku "delavcev iz živilske stro-ke". Ta sestanek so organizirali madžarski komunisti in vsak udeleženec je poleg številnih lepo opremljenih brošur o raju na zemlji, ki vlada na Madžar-skem, prejel tudi velikanski ovoj iz plas-tike, v katerem so bile poleg cvetlic tu-di dve steklenici žganja, 50 cigaret in punčka iz porcelana. Čeprav sem vsake-mu povedal, da sam sem novinar in ne delegat, so tudi meni vsilili ta darilni paket. Bil je pa tako velik, da mi je zunaj padel na tla in se je žganje raz-lilo po podu. Takoj so mi dali drugega.

Na mene ta darežljivost seveda ni mo-gla napraviti nobenega vtisa (če ne bi hotel vzeti, bi me verjetno vrgli ven), toda tistemu, ki je tako ali tako prišel sem vsaj z določnimi simpatijami za komuniste, je bil to nov dokaz o gosto-ljubnosti in prijateljstvu tistih, ki pod-pirajo "socialistične režime" v vzhodni Evropi.

Vsi debatni sestanki niso tako glad-ko potekli. Na najvažnejšem seminarju, tistem o problemih manj razvitih in kolonijalnih deželah, se je nenadoma dvign-la Angležinja silno lepe zunanosti (to jo je verjetno tudi rešilo, da je niso pretepli) in je pričela protestirati zoper enostranske govore. Jela je govoriti tu-di nekaj o "tisočih madžarskih fantov, ki so jih pokosile sovjetske strojnice" pa je njen glas kmalu utonil v trušču živžganja in psov. Je bilo tudi nekaj takih, v glavnem so bili to Američani in Angleži ter zahodni Nemci, ki so ho-teli le povedati nekaj v prid zahodnim naporom za pomoč manj razvitim deže-lam sveta. Pustili so jih govoriti do konca. Toda govorniki, ki so jim sledili so skrbno pobijali vse, kar so povedali, točko za točko. Posebno so se zagnali v zahodnega Nemca, češ da je njegova dežela čisto navađen ameriški satelit itd. Za konec se je pa pojavil mlad člo-vek iz Sudana (v velikem belem turba-nu in dolgi beli toggi), ki je rekel, da je študiral v Nemčiji pred letom dni in

je v restavracijah videl napise: Črnecem in psom vstop prepovedan". To je seve-da jako debela laž. Toda večina delega-tov, ki niso bili bele kože, je verjela in je burno ploskala govorniku.

Vse laži niso bile tako otipljive. Ve-čina predavanj, je bila, bi rekel, kar dobro preračunana na maksimalni ef-ekt. V to sodi tudi nepričakovani nastop črnkega pevca Paula Robesona iz Amerike. Pojavil se je sredi med de-bato, stopil na oder in imel govor za komunistično tezo, kakršnih nisem še slišal v življenju. On da je sin sužnja. V Ameriki da so črnci še vedno zelo zatirani. V Rusiji, da se je prvič poču-til kot pravi človek. Diktatura da je potrebna, da se prepriči ponovni dvig fašizma. Odlični pevec in odlični go-vornik. Dvorana je zaorila v frenetič-nem navdušenju, ko je zaključil svoja iz-vajanja. Za konec so kazali še dva pro-pagandna filma o Alžiru, ki ju je zopet spremljalo navdušeno ploskanje.

Resne "debate" so bile seveda samo del, čeprav gotovo najvažnejši del, ce-lotnega cirksusa. Nič manj kot 50 raznih prireditvev so imeli vsak dan. Spričo te-ga, da je dunajsko prebivalstvo te pri-reditve v glavnem bojkotalo (razen kadar je bilo na programu res kaj odličnega, je bila skušnjava prevelika in so potem napolnili dvorano) in tisk z izjemo komunističnega o njih ni poro-

čal, se je večkrat zgodilo, da so bile dvorane skoraj prazne. Poleg komuni-ističnih prireditvev so bile na programu tudi "protifestivalske". Zgodil se je za-nimiv dogodek v tej zvezi. Pred kinom je stala dolga vrsta delegatov, ki so se ravno pripeljali z avtobusi, da bi si ogledali festivalski film. Tik zraven te-ga kina je bil drugi, ki je predvajal filme, kot so "Živalska republika", "Madžarska v plamenih" in podobno. Uniformirani uslužbenec kina, ki je de-lal za proti komuniste, je čakajočo vr-sto festivalcev enostavno povedel v pro-ti komunistični kino.

Zanimivo je, da so tako proti-komuni-sti kot tudi organizatorji festivala zelo zadovoljni z doseženimi rezultati. Kdo ima prav, bo pokazala bodočnost. Goto-vo je pa eno. Dejstvo, da so komunisti prvič organizirali svoj festival v svo-bodnem mestu, je nudilo edinstveno pri-ložnost za bližnji vpogled v njihovo taktiko. Proti-komunistična centrala na Dunaju, ki so jo v glavnem kar dobro vodili avstrijski katoliški in socialistič-ni študentje, je nabrala mnogo drago-cenega materiala in si je pridobila po-membna izkustva. Škoda pa bi bila, če bi prevladali tisti, ki sodijo, da so ko-munisti spričo "protifestivalske" aktivnosti doživeli polom in da jih prav za prav ni treba več resno jemati.

Boris Grčar

Kako se reče

Stara navada je železna srajca. Neki (ne: nek) gospod še vedno "predava" (prav: bo predaval) in tudi "koncem" (prav: ob koncu, konec) ter "napram" (prav: do) se še držita. Ali je res tako težko otrresti se teh napak?

Ze nekajkrat sem povedal, da je "enceradora" loščilec, a sem spet opazil skovanko "talni snažilec". Kdo jo je izumil, ne vem. Izraz loščilec se je v Sloveniji že uveljavil in je zelo dober, kratek. Prav je, da ga rabimo tudi mi. Poleg omenjene besede pa je bila "aspiradora" pravilno poslovenjena: sesalec za prah.

Slučaj in postopati. Kaj pa je s tema izrazoma? Menda nista tudi prepovedana? Ne, lahko ju brez skrbi rabimo, toda le v določenem pomenu: **na**ključje in **hoditi** okrog brez cilja in dela. Ne smemo pa n. pr. reči: za vsak slučaj (prav: ...primer), v slučaju slabega vremena (prav: v primeru slabega vremena ali še boljše: ob slabem vremenu, če bo slabo vreme), grdo (lepo) postopati s kom (prav: ...ravnavati, delati...) ali uradno, sodno postopati (prav: ...zasledovati, obravnavati, preiskovati). Tako določa SP in moramo se ga držati, čeprav se nam včasih zdi prestrog.

Neobhodno potreben — prav: **neogibno** (nujno) potreben (indispensable). Ta germanizem že dolgo preganjamo, a brez pravega uspeha.

Precej je tudi takega neslovenskega izražanja: Oni, ki; dotični, ki. Namesto oni ali dotični je prava beseda tisti. Tisti, ki so ostali doma... (ne: Oni, ki...).

Skoraj bi bil pozabil na "šraufenzger". Vsi poznamo to orodje in tudi vemo, da se po špansko pravi destornillador. Kaj pa po slovensko? Izvijáč — to je prava beseda. Potrudimo se, da jo bomo vedno rabili, in kmalu nam bo postala domača!

Za konec spet ena "uganka": ali smemo rabiti besedo špica? Kdor je v dvoju in nima SP, bo izvedel prihodnjič.

IZ TEDNA V TEDEN

(Nadaljevanje z 2. strani)

Belgijski kralj Baudoin se mudi na počitnicah na francoski morski obali v bližini Nice. Tisti, ki bi ga radi oženili, vedo povedati, da je tam tudi s svojimi starši 25 letna francoska princesa Marija Bourbonška ter da jo mladi belgijski kralj rad vidi.

Poroka med Anne Marie Rasmussen, hčerko skromnega norveškega trgovca, s Stevenom Rockefellerjem, sinom vplivnega guvernerja ameriške države New York, Nelsona Rockefellerja, enega najbogatejših ljudi v Severni Ameriki, je prejšnjo soboto bralce svetovnih listov zanimala bolj kot pa priprave za Eisenhowerjev obisk zahodnim evropskim državam in priprave za prihod Hruščeva v Severno Ameriko. Mlada Norvežanka je svojega moža spoznala v hiši njegovih staršev, kjer je bila zaposlena kot navadna pomočnica v kuhinji. Mlademu paru so bila za priložnosti in ženi novi starši. Med odličnimi gosti je bil pri poročnem obredu v luteranski cerkvi v mestecu Søgne med drugim navzoč tudi bivši tajnik Organizacije združenih narodov Trygve L.

V Indijo so prišla iz Tibeta poročila, da so kitajski komunisti zaprli tudi sedanjega verskega in političnega poglavarja Tibetancev Pančen Lamo, ki so

SLOVENCI PO SVETU**AVSTRALIJA**

V Avstraliji so se poročili ter ustvarili nove slovenske družine naslednji pari: V Paddingtonu: Anton Skruba iz Zavodnje pri Soštanju in Martina Jezernik iz Celja, Franc Izanc iz Senožec in Marija Skvarča iz Slavine, Krsto Markovski iz Valušine pri Bitolju in Vinka Skok iz Mereč pri Ilirski Bistrici; V Unanderri: Rafael Lovišček iz Kanala in Slavka Zirnsteint iz Trnja pri St. Petru; v mestu Orange: Erna Jug z domačinom Avstralcem Johnom, v Melbourneu: Emil Hrvatini iz Podgraje in Ivanka Fidel iz Jelšane, Jakob Urbanč iz Košane in Terezika Škrli iz Knežaka, Peter Mofardin iz Hrv. Primorja in Marija Mufara iz Kaldira, Leopold Bajt iz Unca in Ivanka Meden iz Begunj, Martin Dodig iz Trilja na Hrvaškem in Katica Gerič iz Črensovcev, Ivan Lutar iz Turnišča in Angela Densa iz Francije, Alojzij Poles in Albina Mezgec iz Slivja, Alojzij Seles iz Pregarja in Teodora Celigoj iz Trnovega, Franjo Kolar iz Nedelišča na Hrvaškem in Marija Magdalena Samsa iz Knežaka ter Marijan Vihetič iz Cola in Amalija Hrvatini iz Podgraje.

Med avstralskimi Slovenci so se rodili naslednji otroci: V Sydneyu in o-

ga sami postavili na oblast. Očitajo mu, da se jim je izneveril in da pripravljajo zaroto s kitajskimi nacionalisti proti komunistom.

Dunajski list "Neuer Kurier" je v uvodniku napadel zahodne zaveznike, zlasti Severno Ameriko in Kanado, zaradi birokracije v reševanju beguncev, ki prihajajo iz komunističnih držav. Povod za ta napad so dali omenjenemu listu štirje prebežniki iz Jugoslavije, ki so se vkrcali na neko dansko ladjo ter so na njej prebili 5 mesecev. Sprejeti jih nista hoteli ne Severna Amerika in ne Kanada. List pravi, da jim je končno avstrijski konzulat v New Yorku dal dovoljenje za odhod na Dunaj. List se sarkastično vprašuje, ali je to, kar pomeni napis na spomeniku Svobode: "Prinesite s seboj svoje napore, vi, ki nimate domovine". List se končno vprašuje, kako bi postopale Zdržine ameriške države, če bi imele na treh straneh meje s komunističnimi državami, iz katerih neprestano beže ljudje, ker še verujejo v ideale svobode. List poziva zahodne države, da je z begunci treba postopati bolj človekljubno in manj birokratično.

Nemški minister za gospodarstvo dr. Erhard je na obisku v Turčiji izjavil, da bo Zahodna Nemčija podpirala Turčijo, če bi se hotela vključiti v evropsko skupnost.

Kubanski revolucionar zdravnik dr. Che Guevara, za katerega trde, da je pravi komunist, je na svojem potovanju po svetu zašel tudi v Titovo Jugoslavijo, kjer ga je ređei maršal "nad vse ljubeznivo" sprejel v letnem dvorcu na otoku Brioni. Dr. Guevara, ki je bil v Jugoslaviji 10 dni na obisku, je pred odhodom v Cairo izjavil, da tja ni prišel prositi pomoči, ampak samo utrditi politične, gospodarke in kulturne stike med Jugoslavijo in Kubo. Iz Caira bo pred vrnitvijo na Kubo obiskal še Sudan, Ghano in Maroko. Kakor ostali kubanski revolucionarji tudi dr. Guevara še vedno nosi brado. Prav tako njegovi spremljevalci.

kolici: Suzana Olga, hčerka Franca in Angele Šajn, Stanislav Jože, sin Jožeta in Marije Miklavčič, Suzana, hčerka Janeza in Albine Kern, Martin Anton, sin Antona in Anice Kondo, Slavko Alojzij, sin Zvonka in Alojzije Sambolec, Valerija Anita hčerka Marijana in Rozalije Dragar, Marijan, sin Emila in Ivanke Brožič; p. Bazilij je pa krstil Heleno Julijano, hčerko Franca Vebra in Julijane, roj. Kamous v Nort Fitzroyu, Margareto Marijo, hčerko Ignacija Veleničiča in Vide, roj. Marinčič v Alphingtonu, Franceta, sina Jurija Benceta in Kristine, roj. Dvoršak v Yallourn North, Edvarda, sina Stanka Ludvika in Ane, roj. Barba v North Richmondu, Ivana, sina Ivana Korošeta in Hermine, roj. Grebenšek v Elsterwicku in Davida Stanislava, sina Alojza Janžekoviča in Elizabete, roj. Pernek v South Yarru.

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Prvi skupni nastop Zveze katoliških prosvetnih društev. Pred meseci so ustanovili v Gorici ZKPD. Včlanjena so v njej društva iz Gorice, Pevme in Števerjana. Prvi skupni nastop bi moral biti prvega maja, pa je odpadel zaradi slabega vremena. Zato je bil nastop vseh društev v Števerjanu 21. junija. Pri tem pa niso sodelovala samo včlanjena društva, ampak tudi mladina iz Štavra in Jazbin. S tem je bil ponovno zgrajen temelj za načrtno prosvetno delo, ki ga je na Primorskem uničil leta 1926 fašizem, ko je ukinil vsa slovenska društva.

V Boljuncu so se zbrali slovenski tržaški skavti k slovesni zaobljubi novih članov. Najprej so se v cerkvi poklonili Najsvetjšemu, nato so na prostem slovesno obljubili zvestobo Bogu in domovini.

V Ženevi je 4. julija umrl v starosti 76 let svetovnoznani ustanovitelj in ravnatelj lutkovnega gledališča Viktor Podreka. Podreka se je rodil v Čedadu v družini Slovenca odvetnika Karla Podreke. V mladih letih je bil časnikar, nato pa se je popolnoma posvetil lutkovnemu gledališču. Iz Čedadu je preselil svoje gledališče tik pred prvo svetovno vojno v Rim. Potem pa je gostoval s svojo lutkovno družino po vsem svetu. A Argentini je skozi deset let — od leta 1940 do 1950 — prinesel predstave z velikim uspehom. Podrekovo gledališče je v 45 letih priredilo 26.000 predstav v 36 državah.

Na pogreb v Ženevo je prišel tudi čedadski župan; od tam so truplo prepeljali v Rim, kjer so ga začasno pokopali. Toda na izrečno pokojnikovo željo ga bodo prepeljali v Čedad.

Slovenski oder v Trstu je 19. julija za 10. obletnico svojega delovanja uprizoril pred cerkvijo na Repentabru veličastno duhovno igro Slehernik. 22. maja 1949 so namreč prav to igro uprizorili na istem kraju. Misterij je režiral prof. Jože Peterlin, scenarijo pa je pripravil Glavko Turk.

Prof. dr. Ivan Vrečar je priredil nov molitvenik Mašno knjigo z molitvenim kom in cerkveno pesmarico. Prof. Vrečar je že pred 20 leti izdal molitvenik, Kristus Kralj, predvsem za dijake, ki je pred vojno dosegel tri izdaje, po vojni pa je v Trstu izšla še mala izdaja in to dvakrat. Povpraševanje po veliki izdaji pa je dalo avtorju pobudo, da je oskrbel četrto povečano izdajo pod naslovom Mašna knjiga. Molitvenik obsega 1264 strani ter 165 strani pesmarice; tiskala ga je tiskarna Graphis v Trstu. Cena molitveniku je od 1200 lir do razkošne izdaje, ki velja 2500 lir.

CIUDADELSKI ODER**Nedelja,****13. septembra 1959**

Ivan Cankar:

POHUŠANJE**V DOLINI****ŠENTFLORJANSKI**

Farsa v treh aktih.

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascanle

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

PO ŠPORTNEM SVETU

Slovensko mladinsko prvenstvo v košarki sta osvojila med mladinci ekipa ljubljanske Olimpije, med mladinkami pa Mariborčanke. Mladinsko moštvo Olimpije je zelo dobro vigrano in premaguje celo razne članske ekipe. Tako se je tudi uvrstilo v republiški finale za tekme za jugoslovanski pokal.

Državno mladinsko prvenstvo v kegljanju je v Zagrebu osvojilo moštvo Jenšenie v postavi Rudi Savnik, Emil Oblak in Franci Rebolj. Naslov državnega prvaka med posamezniki pa je odnesel Kranjčan Lado Stružnik, ki je podrl 865 kegljev. Stružnik je bil na slovenskem prvenstvu šele štirinajsti.

Lanski prvak Miro Cerar iz Ljubljane je spet osvojil naslov prvaka v telovadbi, toda s prav majhnim naskokom pred Zagrebčanom Petrovičem. Skaza iz Hrastnika je zasedel 7. mesto, Trojar (Lj.) 12., Senica (Lj.) 14.

Slovenija je v plavalnem dvoboju v Kranju premagala Srbijo s 76:66. Bilo je postavljenih nekaj zelo dobrih rezultatov. Tako je Kocmur na 100 m prosto dosegel čas 58,7, Gorišč pa je postavil nov slovenski rekord na 100 m hrbtno s 1:10,9. V vaterpolu so zmagali Srbi, kakor je bilo pričakovati, s 9:3.

XV. kolesarsko dirko "Po Jugoslaviji" je organizirala Kolesarska Zveza Jugoslavije skupno z Ljudsko mladino, dali pa so tudi nov naslov tej dirki "Dirka bratstva in enotnosti." Prijavilo se je poleg domačih tekmovalcev 12 držav: Poljska, Anglija, Bolgarija, Romunija, Belgija, ZAR (Združena arabska republika), Nizozemska, Luksemburg, Italija, Danska, Nemčija. Dirka je bila razdeljena na 9 etap: Zagreb-Reka, Reka-Pulj, Pulj-Gorica, Rorica-Ljubljana (preko Vršiča), Ljubljana-Zagreb, Zagreb-Banja Luka, Banja Luka-Beograd (ta etapa je bila razdeljena v dve poltapi, toda od Bosanske Gradiške do Slavanskega Broda so tekmovalce prepeljali z avtobusi), Beograd-Niš, Niš-Skopje, kjer je bil cilj. Proga je bila dolga 1697 km.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Katoliški misijoni. Avgust 1959. Vsebinska: Božja pisma nam govore o misijonarskem delu (Stanko Boljka CM); To in ono s Koreje; Dve pismi korejske mučenke Lutgarde Ni (Priredil Stabo CM); Tudi v Koreji se je začelo (Za kat. misijone priredil po Msgru Jadotu Karel Kerševan CM); Pozdravljajo vas, katekeri so iz cesarjeve hiše (Stanko Boljka CM); Ustavi se, prosim...; Boj in trpljenje makedonskih uniatov (Branko Bohinc); Obisk pri Karianih (M. Ksaveri'a Pirc O.S.U.); Naši misijonarji pišejo: Dve novi slovenski misijonarki: Dve sestri Zužkovi, zdravnici, redovnici, misijonarki (L. L. C. M.); Glas misijonarja iz Japonske (P. Vladimir Kos, SJ); Z raznih postojank; Za nove misijonske poklice; Po misijonarskem svetu.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Društvo Slovencev lepo prosi vse svoje člane, ki so spremenili svoj prvotni naslov stanovanja, pa nam še tega niso sporočili, naj to storijo čimprej.

OBVESTILA

VII. kulturni večer SKA bo v soboto 29. t. m. ob 19. uri pri Bullrich, Sarandi 41. Capital. Predaval bo g. dr. Tine Debeljak o Mistralovem provenčalskem epu Mireio, čigar stoletnico nastanka praznujemo letos. Mistral je dobil za svoje, dotlej samo v ljudskem izročilo živem jeziku ustvarjeno delo, pozneje Nobelovo nagrado in je postal njegova pesnitev last vsega kulturnega človeštva. Predavanje bo še spremljal film, ki ga je posodilo francosko veleposlaništvo.

Osmi kulturni večer Slov. kult. akcije bo v soboto dne 5. septembra ob 19. uri v salonu Bullrich, Sarandi 41. Predaval bo prof. dr. Ign. Lenček: Etika atomske vojne.

Kegljaški klub na Pristavi — Morón

Zavarovalnica**La Holando - Sudamericana**

Compañía de Seguros Soc. Anónima

Agencia Buencs Aires
Avda Alem 619/IV
T. E. 31-9281, 32-5331**Zastopnik MILAN KRIŽ**

Sprejema vsakovrstna življenska in splošna zavarovanja.

Za rojake telefonska številka
70-0561**Prosvetni večer Društva Slovencev**

SOBOTA, 29 AVGUSTA 1959 OB 20. URI

v Slovenski hiši

ARGENTINA IN NJENO GOSPODARSTVO

Predava LOJZE HORVAT

Vabljeni člani in prijatelji.

Odbor

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
ArgentinaCORREO
ARGENTINO
Central B

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 5824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 613.742Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1959 za Argentino \$ 240.—

bo priredil za kritje stroškov, za popravila kegljišča, žrebanje (rifo). Srečni izžrebanec bo dobil za 10 pesov, kolikor stanje posamezna srečka, novo žensko dvokolo (bicikelj) vreden 4.200.— pesov. Žrebanje bo na Pristavi, datum iste ga bo na objavljen v listu "Svobodna Slovenija".

Srečke prodaja najemnik točilnice na Pristavi, kakor tudi nekateri klubovi člani.

Ena izmed 800 števil, po gotovo izžrebanu, zato kupite srečke, ker se vsakomur lahko sreča nesmehe, da dobi za 10 pesov žensko dvokolo.

V nedeljo, 30. avgusta, po slovenski maši bo v cerkveni dvorani v Ramos Mejia informativni sestanek o "Slomškovem domu". Naj ne izostane nihče; ne tisti, ki so z dosedanjim delom zadovoljni in ne tisti, ki morda niso. Vsak mora vse vedeti, da ne bo nepotrebnega godrnjanja in besed, ki bolj podirajo, kot erede.

"Slomškovo dom" v Ramos Mejia je naša neodložljiva dolžnost; je verka in slovenska nuja naše skupnosti. Vreden je vsakega napora, vreden izrednih žrtv. Preizkusni kamen bo, koliko zavednosti in zrelosti imamo. Bog plačaj doseganje darove!

Sedmi socialni dan bo v nedeljo 13. septembra v prostorih Slovenske hiše na Ramon Falconu. Začetek s sv. mašo, nato zborovanje s tremi referati. Vabljeni vsi rojaki, zlasti na še vse naše žensstvo, ker je letošnji socialni dan posvečen ženskemu vprašanju.

Romanje Družabne Pravde bo v nedeljo 6. septembra t. l. v Marijino svetišče v Pontevedra. Sv. maša bo ob 11 uri s pridigo domačega župnika č. g. Markiča. Nato bo vsa udeležencem na razpolago pečena (asado criollo). Kdor hoče, naj prinese hrano s seboj. V Pontevedro: z vlakom č. 100. Merlo. Nato je treba vstopiti v kolektiv, ki stoji pred postajo in ki ima oznambo "Merlo-Pontevedra". Vožnja s kolektivom traja okoli pol ure. Ponovno sporočamo, da so na romanje novabljeni poleg članov tudi vsi prijatelji Družabne Prave s svojimi družinami vred. Družabna pravda

S.F.Z. vabi vse svoje člane na redni izredno zanimivi sestanek, ki bo v nedeljo, 30. t. m. na Ramon Falconu po mladinski maši.

Letošnja Slomškova proslava bo v nedeljo, 20. septembra na slovenski pristavi v Castelarju. Na njej bodo nastopili otroci iz slovenskih tečajev. Prireditelj bo v zvezi s slovesno blagoslovitvijo novih prostorov na pristavi.

Članom Mladinskega doma sporočamo, da bomo imeli v nedeljo večer, dne 30. avgusta ob pol 8. uri družabni večer. Vsi člani vabljeni. O'hor Društvo slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini bo imelo v nedeljo dne 30. avgusta takoj po slovenski službi božji (9.30. h) v društvenem domu v San Justu "Informativni sestanek". Predaval bo g. Rigler Radivoj o "Vojaškem šolstvu". Po predavanju poročila in razgovor.

Lepo vabimo vse sanhuščane, še posebno moške in mladino. Za člane — borce — je pa članska dolžnost.

Vabimo pa tudi člane in prijatelje iz drugih krajev Vel. Buena Airesa, da se tega zanimivega predavanja udeležijo.

Društvo slov. protikom. borcev.

Pred nakupom se posvetujte pri

Lojzetu Novaku

Izključno zastopstvo

BUMAR S. R. L.

Avda de MAYO 302. T. E. 658-7083

Velika izbira hladilnikov, pralnih strojev, šivalnih strojev, plinskih šteditnikov, TV aparatov ter drugih potrebščin za dom, vse najboljših znamk. Cene ugodne, tudi možnost dolgoročnega odplačevanja do dveh let. Nudim tudi dobra motorna kolesa. Svetujem nakup električnih hladilnikov že sedaj, kajti po leti bodo dražji. Kličite po telefonu, zglasite se osebno v trgovini. Pridem tudi na dom.

10 LET

že družita S. D. O. in S. F. Z. v svojem okrilju slovensko mladino.

V proslavitev te jubilejne obletnice prirejata obe mladinski organizaciji

slavnostno akademijo

kateré glavni točki sta

KONCERT

in šaljiva spevoigra v 3 dejanjih

KOVAČEV ŠTUDENT

Čas in kraj:

6. SEPTEMBER ob 17. uri pop. na Bmé MITRE 1655, CAPITAL

2 kvadri od Plaza Congreso

Za rojstne, poročne in godovne slavnosti Vas čakajo lepa in praktična darila v trgovini **REGALOS FLORESTA**. Prepričajte se, da boste našli najbolj primerne in koristne stvari, ki vam bodo služile za kuhinjo, šolo in dom. Poleg mnogih zanimivosti ravnokar dospela izbira keramičnih izdelkov od najboljše tovarne keramik DISCOS. Za prvoobhajnance so na razpolago rožni venčki od 6 pesov naprej, zlate in sreberne verižice ter najnovejši Birome 303 in nalivna peresa. Za vesele fantiče tudi ustne harmonike.

Z vsem tem in še z mnogimi drugimi stvarmi, boste najbolj po domače in poceni postreženi v ulici Medina 81 (Rivadavia 9100), ali 5 minut od Slovenske hiše na Ramon Falconu.